

Излиза всѣки Четв.

Абонаментъ

С. А. Щати и Канада

1 година — \$3.00

6 мѣсеца — \$2.00

1 брой — \$0.07

Европа

1 година — \$4.00

МАКЕДОНСКА ТРИБУНА

The Macedonian Tribune

Issued every Thursday

Subscription Rates

U. S. A. and Canada

1 Year — \$3.00

6 Months — \$2.00

Single Copy — \$0.07

Europe

1 Year — \$4.00

ОРГАНЪ НА МАКЕДОНСКИТЪ ПОЛИТИЧЕС-

КИ ОРГАНИЗАЦИИ ВЪ С. ЩАТИ И КАНАДА

Entered as second class matter, February 11, 1927, at the Post Office at Indianapolis, Indiana, under the Act of March 3, 1879.

ORGAN OF THE MACEDONIAN POLITICAL OR-
GANIZATION OF THE U. S. A. AND CANADA

ГОД. 4-ТА, БРОИ 199.

4 ДЕКЕМВРИ, 1930 Г.

Address: 20 South West Street, INDIANAPOLIS, IND., Phone: Rilley 2157.

DECEMBER 4, 1930.

VOL. 4, NUMBER 199.

В. Трифуновъ.

ЛЕРИНСКО ВЪ МИНАЛОТО

Както въ духовното си пробуждане, тъй и въ революционните борби Леринско не е оставало по-надире отъ другитѣ околии въ борбитѣ ни за духовна и политическа свобода. Достатъчно е да споменемъ за това двѣтъ крупни и величави фигури на неуморимитѣ народни труженици д-ръ Мишайковъ и митрополитъ Панаретъ, и двамата родомъ отъ с. Пътеле, Леринско, а така също и за легендарния войвода Марко Лерински.

И дѣйствително, съ подетата духовна борба въ Битоля наврѣмето отъ д-р. Мишайковъ, Дим. Радевъ, Робевъ и др. патриоти, започватъ същеврѣменно да се образуватъ единъ видъ акционни комитети въ гр. Леринъ и въ по-големитѣ села: Зелениче, Екши-Су, Пътеле, Баница, Вошарани, Попължани и др., които съ усиленъ темпъ и голѣмъ ентузиазъмъ търсятъ български учители, отварятъ български училища и черкви.

Слѣдъ основаването на Българската Екзархия, народътъ отъ околията ни масово почна да се отказва отъ гръцкиятъ владика и минава въ лоното на Св. Екзархия.

Тая величава борба на леринчани, подета съ ентузиазъмъ, стресна гръцкото духовенство, което отъ своя страна реагира съ разни непростени сръдства

прѣдъ турскитѣ власти, за да осуети тоя всенароденъ подемъ, ала всичко бѣ напраздно.

Нито клеветитѣ на гръцкия владика прѣдъ властитѣ, нито подкупитѣ на нѣкакви негодѣй-чорбаджии и свещеници, нито клетвитѣ, анатемитѣ и афорезмата отъ негова страна, не стреснаха великото движение.

Борбата навсѣкъдѣ се води съ остървение. И въ 1908 година слѣдъ 40 годишна величава борба, цѣлото Леринско бѣ обособено.

Въ всичкитѣ села имаше добрѣ уредени училища, обзаведени черкви, а въ нѣкои по двѣ и повече, като: Неволяне (2), Екши-Су (3), Айтосъ (2) съ манастиръ «Архангелъ», Баница (2) и др. Построиха нови монументални черкви съ Екзархийски фермани въ селата: Петърско, Соровичъ, Баница, Крушоради, Сетино, Върбени, Бачъ, Попължени, Сребрено, Арменохоръ, Каленикъ, Неволяни, Крапещина, и единъ манастиръ «Св. Лука» въ с. Нередъ. Така чевъ края на 1912 г. ние имаше 46 черкви и 3 манастира (Айтошки, Крушорадски и Нередски).

Почти въ всички села имаше млади, интеллигентни и родолюбиви свещеници, нѣкои отъ които и сега въ България, защото и сега въ България, забвгнали слѣдъ погрома 1913 г., съ гордостъ на българската

православна черква съ своя патриотизъмъ и народна прѣданность.

Съ не по-малкъ ентузиазъмъ и устремъ се зае това родолюбиво население да надпрѣварва съ постройка на нови голѣми, хигиенични училищни сгради. Палмата на първенство заслужено ще дамъ на село Неволяне, което най-рано си построи една грамадна училищна сграда на два етажа; с. Екши-Су съ триетажна постройка съ театраленъ салонъ; съ Букъ съ двуетажно здание съ 10 хигиенични стаи; с. Зелениче съ подобна постройка въ черковния дворъ; с. Търсие, с. Песочница, Бакица и др.

Мимоходомъ ще спомена за епичнитѣ духовни брби на града Леринъ, който съ право бѣше центъра на самото възрождене у насъ. Леринчани, въ лицето на достойния си 70-годишенъ старъ свещеникъ Константинъ Гулапчевъ, подкрѣпенъ отъ здрави и прѣдани патриоти, като: Димуша, Василь Караджатовъ, Янаки Къневъ, Кочи х. Свѣдчевъ, Нуне Гражовъ, Бояджиеви, Киркови и др. повелеша борбата още отъ приживѣ на голѣмия народенъ дѣецъ и благодѣтель д-ръ Мишайковъ въ Битоля. Анатемосани отъ Леринския владика, тѣ си приспособяватъ за врѣмененъ параклисъ една отъ стаитѣ на попъ Константинъ. Слѣдъ тежка борба, най-послѣ съ царски ферманъ се съгражда черква-памятникъ подъ но-

са на самия владика, прилѣп-

на до самата гръцка митрополия.

Гигантска е борбата на леринчани за вѣра и народность. Тая борба се увѣнча съ успѣхъ и на 14 Ноември 1910 година дѣдо Милети Велешки, сега покоѣникъ, пратеникъ на Негово Блаженство Екзарха, въ съслужение съ Архимандритъ Никодимъ, тогавашенъ управлѣващъ Солунската епархия и бившъ дълги години уредникъ на Леринско, заедно съ други висши духовници и съ почти всички свещеници отъ каазата, при стечение на невидяно до тогава множество, освети тоя лелѣанъ отъ години храмъ-памятникъ «Св. Пантелеймонъ».

Слѣдъ това велико тържество въжделанието на Леринчани бѣ да си построятъ и училищепансионъ. Случи се, че старото училищно здание изгорѣ есента 1911 год. Гражданството веднага събра 810 лири т. и 60 наполеона и още прѣзъ пролѣтъта 1912 год. на мѣстото на изгорѣлото училище турихме основитѣ на ново грамадно училищепансионъ. Всички граждани и гражданки непринудено помагаша въ строежа. И когато дойдоха «гръцитѣ-освободители», училището бѣше почти готово.

Прѣзъ 1864 година отъ «Св. Гора» се връща въ Търсие калугерътъ Герасимъ п. Анастасовъ, роденъ въ сѣщото село подъ мирското име Трайко. Съ завръщането си достойния послѣдователъ на С. Климентовитѣ ученици се заема съ свои-

тѣ и съ изпросени пари отъ манастиритѣ въ «Св. Гора» да направи черква въ селото си Търсие, за която цѣлъ е билъ подпомогнатъ отъ пробуждающето се селско население. Въ скоро врѣме ние виждаме и въ Търсие — издигната хубава черква, всички надписи въ нея написани на старобългарски езикъ.

Слѣдъ това отецъ Герасимъ се заема съ постройката на училище, което въ скоро врѣме е било издигнато до самата черква. Отецъ Герасимъ е билъ дълго врѣме безплатенъ народенъ учителъ. Училището му се посѣщавало отъ много ученици не само отъ село Търсие, но и отъ околнитѣ села. Той прѣподавалъ български езикъ по килийната метода на псалтиръ, служебникъ, требникъ, апостолъ и евангелие. Наредилъ нѣщо като общежитие-пансионъ въ самото училище за проходящитѣ ученици. Интересна къмъ неговото учебно дѣло е билъ голѣмъ. Всички сж приказвали за този необикновенъ калугеръ. Отъ неговитѣ ученици около двадесетъ души сж станали свещеници.

Стреснатъ отъ това необикновено чудо на отца Герасима, Костурския гръцки владика рѣшава да го прѣмахне.

Съ помощта на платени агенти отецъ Герасимъ е билъ подмаменъ въ черквата. Петима «хаирсѣзи» сж се опитали да го одушатъ. Обаче палачитѣ уплашени не могли да изпълнатъ пѣкденото си дѣло.

Слѣдъ оздравяването си дѣдо Герасимъ е завелъ дѣло въ Костуръ противъ своитѣ похитители. Дѣлото се е гледало на първа инстанция въ гр. Корча. Обаче, Костурския владика подкупилъ всичко, за да остане дѣлото безъ послѣдствие. Битолския сждъ, обаче, осждилъ нападателитѣ по на 10 години строгъ тъмниченъ затворъ.

Отецъ Герасимъ откри своето първо българско училище въ Търсие, Леринско, на 1866 година, безъ да има нѣкаква българска екзархия. Съ правото той е родоначалника на българската книга въ Леринско. Нека е света паметта му!

Въ сѣщото село Търсие на 20 Май 1901 година пумна първата пушка на революционния организаторъ въ Леринско легендарния Марко Лерински, който извѣсти открито на свѣта за желанието на Леринско да живѣе свободенъ политически животъ. Всѣки знае също за голѣмото участие, което взе Леринско въ Илинденското възстание.

Въ революционния си подемъ Леринско даде свидни жертви. Тукъ ще спомена само имената на войводитѣ-водители, като: Марко Лерински — великия учител, Лечо Церовски, Дине Абдурманчевъ — герой на Пътеле, Кице Алипашовъ, Дине Ключевъ, Алексю Турунджовъ, безстрашния Пананчевъ, Страти войвода, Иванъ Поповъ, легендарния Петъръ Тиневъ, Дѣдо Кочо Цонката, Наумъ Бухчето, Тане Гор-

ничевски, Стефанъ Димитровъ, Дзозе Гергевъ, Мице Цицковъ, Наце Катинъ, Ильо Неволски, Петъръ Германчето, Доне Липитковъ и др.

Съ стотици сж жертвитѣ на Леринско дадени отъ мирното население прѣзъ врѣме на възстанието.

Само селото Неокази даде 100 души. Въ село Любетино бѣха изклани 32 души. Такава кървава данъ дадохъ и всички Лерински села, кои повече, ком по-малко.

Е, за Бога, кои села отъ 120 кѣщи, каквото е-Неокази, и 60 кѣщи, каквото бѣ Любетино, и въ коя държава сж дадени толкова жертви за своята свобода и самостоятельность!

Освѣнъ това Леринско грѣбваше да отстоява и сръщу варварскитѣ походи на гръцкитѣ андарты отъ 1904 год. Освѣнъ другитѣ звѣрства и вандалщини на тия катили ще спомена заколването на попъ Никола и учителя Константиновъ отъ с. Прѣкопана, отвлечането и убийството на други 6 души во главѣ съ Христо Мухаремовъ, тоже отъ сѣщото село; нападението на тия кърволоци на сватбитѣ въ село Зелениче и Неволяни, дѣто въ първото убиха 14 души и въ второто — 13 души и раниха още по толкова.

Нека бжде вѣчна слава на загиналитѣ за свобода леринчани!